

II. Szövegértés (10)

*Olvasd el a történetet a, azután válaszolj a kérdésekre magyar nyelven!
A feladat megoldásához használhatsz szótárt.*

„Pa le truposko uzhipe”

Te boldas baro gindo pe amare truposko uzhipe! Kodi si majfeder, te ande sako dyes najuvas, vaj mishto thovas amen. Kadi shaj keras vi atunchi, te ando amaro kher naj thovipeski soba. Kaj sako kher si thovipesko charo, kodi phenav le familijange, te aven le duj chare! Le cinenge te avel kaver thovipesko charo, le bare, nichu mursh, nichu zhulya nashtig hasnisaren. Kon butyi keren ande fabrika, kodol majbaxtalej, ke ande fabrika, ando butyako than si kaj te najon le butyara.

Amare vast sakajtyivar thovas tele mishto, sagda trubul angla o xape. Pala budara sagda trubul te thovas amare vast, mishto, sapujasa tela shordo paji. Te ando kher naj zidongi xajing, atunchi mangas varikas, te shorel anda jekh vaso o paji pe amare vast. Pala najipe amaro trupo khosas shukeste. La sama pe kodi, ande familija sakonenge te avel koslo! Ande jekhavreske koslipesko dikhlo te hasnisaras naj slobodo! Zurales trubul te las sama vi pe mujesko uzhipe! Ande familija sakone manushes te avel dandengi vursa, haj dandengo kremó! Kodi-j e kris, pala sako xape trubulas te thovas le danda. De ande ekh dyes dujvar trubul te thovas amare danda. Jekhvar detehara, kana opre ushtyas, haj jekhvar ratyine, kana tele pashjuvas. Kade grizhinas amaro trupo, haj kade avla amen lasho, baxtalo trajó. La sama vi pe gadengo uzhipe! Le telune gada butvar trubul te paruvas, haj thovas len avri. Vi amare oprune gada sa uzhe te aven! Le bigrizhime manushes nasul sung si. Le manusha grecasa sungan. Ande familija sakone manushes te avel pimaski kuchi, anda savi feri voj pel. Zurales nasul kodo siklyipe, kana e intrego familija anda jekh pohari pel. Vi amare vasura te grizhisaras! Pala sako xape te thovas len tele, ande tate pajeste pala kodi xalavas len ande shudre pajeste. Amare vasura, tejara po kasavo than inkas, kaj praho, e mach te na resel lende! Vi amaro kher te avel uzho! Te putras avri e felyastra, muk te avel andre lasho ajero! Te amaro kher sagda uzhoj, akarkon, akarkana shaj avel amende. „O uzhipe dopash sastyipe si.”- phenel o pheniporo.

1. Hogyan tisztálkodjanak azok, akiknél nincs fürdőszoba?(3)
2. Hányszor kell fogat mosnunk?(2)
3. Milyenek az ápolatlan emberek?(1)
4. Hogyan mosogassunk?(3)
5. Mit mond a közmondás?(1)

III. „Igaz- hamis”(5)

Olvasd el a szöveget,, majd írd az állítások után, hogy igaz vagy hamis az a mondat, a történetben olvasottak alapján!

„ Palpale phirdo gazho”

Ando gav, pe jivendeske ratya kethane avile le manusha, te vorbin, te gilyaben, te khelen. Jekh romanyi shej sas ando gav, kas akharde le gazhende, ke shukares zhanglas te gilyabel. Jekh terno gazho kamelas la sha, de le gazheski familija chi losshajlas kadalake. Le terne gazhes bida reslas palal. Opre mujaldyilas o vurdon, haj o gazho mulas. Jekh bersh nachilas. Pale akharde la sheja te gilyabel ando jekh kher. Shukares gilyadas e shej, haj las but thav. Kana gelas khere korkori, varikon kothe ushtyavel pasha late. E shej numa dikhel, kodo gazho sas, kon angla jekh bersh mulas. Chi phendine chi jekh vorba, numa zhan. Pe shejate sas jekh kretinca, ande kretincake posotya thava sas. E shej gindyisardas jekh, haj choral kothe phanglas le thavesko agor kaj le gazhesko zubuno. Zhi kothe geline, kaj beshlas e shej. Kothe apol o mulo gazho bivortakos boldas pes, haj gelas-tar karing e murmunci. E shej dikhlas le gazhes, zhikaj dikhadyolas. O thav nacholas lokhes, apol nachipe tordyilas. E shej andre gelas ando kher, haj phendas kodi, so pecisajlas lasa. Kana dyese avilas, arakhline le thavesko agor, haj geline pala thaveski vurma. Vi phendine le gazheska familijake. Avri resline kaj e murmunci, kaj sas le mule gazhesko than. Akanak aba sakon zhangle, hoj e shej chachi vorba phendas, ke o thav zhi kothe ingerdas len. Le gazheski dej manglas la shejatar, te rudyij anda shavesko dyi, te hodinj pes ando pesko murmunto! Te na xojajvel e shej, sostar chi kamle, hoj o gazho lel la romana sheja. E shej, haj laki familija rudyisarde, pala kodi o mulo gazho chi avilas palpale.

- 1. A cigány lányt a magyarok azért hívták a házaikhoz, mert nagyon szépen tudott énekelni.*
- 2. A lány az éneklésért pénzt és ételt kapott a magyaroktól.*
- 3. A fiú, aki a lányt szerette, más országba ment autóval.*
- 4. A fiú, miután hazakísérte a lányt, a temetőbe ment.*
- 5. A fiú anyja bocsánatot kért a cigány lánytól.*

IV. Levélírás(25)

Írj levelet volt középiskolai tanárodnak/tanárnődnek az Új Év alkalmából!

Leveledben:

- *leírod jó kívánságaidat az új évre*
- *megköszönöd veled való törődését*
- *beszámolsz a főiskolai életről, eddigi vizsgáid eredményeiről*
- *említést teszel néhány volt osztálytársadról.*

(60-80 szót tartalmazzon leveled)

MEGOLDÁS

Nyelvismereti feladat(10)

Olvasd el a szöveget! Néhány szót be kell helyettesíteni a szövegbe. Válaszd ki azt a szót, amelyik a leginkább oda illő a felsorolt lehetőségek közül (A-M)!

A táblázatba is, és a szövegbe is írd be azt a betűt, amelyik a helyes szót jelöli!

Két szó nem illik sehová. Egy mondatot (0) már megoldottunk.

Kárpáthy Gyula, le romengo (0).....E....., o (1).....B..... iskiritori, iskirisardas ande (2).....K..... ginadyi pa Farkas Kálmán. La ginadyako (3)...M..... si: „Mashkar zhalipe”. Kodo iskirisardas pa Farkas Kálmán:

„Voj o legmajphuroj iskiritori (4).....A..... amaro them. Aba atunchi opre dikhle pe leste, kana terno sas, haj (5)....C..... butara kaj jekhe dyeseski hertija sas sheruno. Ande (6).....I.....vrama e luma puterdyi sas, de kodo chachoj, hoj chi pinzhardesas-tar les, te voj (7).....J..... kamlasas leski butyi, chi avlasas les baro zhanipe. De (8).....D..... kamlas butyi te kerel, (9).....G.....les baro zhanipe, vash kadi sas les lasho than kaj (10).....L.....hertija. Zhangle pa leste, kathar avilas, de vi atunchi bizinde ande leste.”

- A: ando
- B: baro
- C: na
- D: voj
- E: phral
- F: somas
- G: sas
- H: pheny
- I: kadi
- J: chi
- K: leski
- L: e
- M: adresso

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E	B	K	M	A	C	I	J	D	G	L

Nyelvtani magyarázat:

1-B: az „o” határozott névelőt, csak hímnemű főnév előtt használjuk, de a főnév előtt hiányzik egy szó. Ez csak hímnemű melléknév lehet.

2-K: a „ginadyi” szó egy nőnemű főnév, amely előtt vagy nőnemű melléknév, vagy nőnemű névmás állhat.

3-M: „ko” végződés után a birtokos melléknév szabálya alapján, csak egyszámban lévő, hímnemű főnév állhat.

4-A: az „amaro” birtokos személyes névmás, a „them” főnév hímneműek. Ezek előtt a szavak előtt csak hímnemű elöljárószó állhat.

5-C: a „butara” szó nem ige, tehát tagadni csak a „na” tagadószóval lehet. Alany (főnév), és állítmány (ige) pedig már van a mondatban. Tehát csak a tagadószó jöhet számításba.

6-I: az „ande” elöljárószó és a „vrama” főnév nőnemű szavak. A két szó közé csak nőnemű mutatószót lehet beilleszteni.

7-J: van már a mondatban főnév és ige is. Az ige előtt hiányzik egy szó, így az már csak tagadószó lehet. Igét csak „chi” tagadószóval tagadhatunk kijelentő mondatban.

8-D: ige már van a mondatban, viszont főnév még nincs. Mivel az ige E/3. Személyű, a főnév/vagy személyes névmás- hiszen az is lehet alany a mondatban- is csak E/3 személyben lehet.

9-G: az adott tagmondatból hiányzik az ige. Mivel a névmás E/3. Személyben áll (les), az ige is E/3.személyű lehet.

10-L: a „hertija” szó nőnemű, így a főnév előtt vagy nőnemű melléknév, vagy nőnemű névelő állhat. A lehetőségek között nincs nőnemű melléknév, így az „e” névelő marad megoldásként.

A feladatban szereplő szöveg magyar nyelvű fordítása:

Kárpáthy Gyula, a cigányok testvére a nagy író, írt a könyvében Farkas Kálmánról. A könyv címe: „Menet közben”. Azt írta Farkas Kálmánról:

„ Ő országosan a pályarangidős. Már fiatal íróként felfigyeltek rá, és csakhamar egy napilapnál fontos, vezető szerepet töltött be. Én tudom, hogy ebben az időben a világ nyitott volt, de az igaz, hogy nem ismerték volna el, ha nem szerette volna a munkáját, és nem rendelkezett volna nagy tudással. De szeretett dolgozni és nagy tudása volt, ezért volt jó helye a lapnál. Tudták róla, honnan származik, mégis bíztak benne.

II. Szövegértés (10)

*Olvasd el a történetet a, azután válaszolj a kérdésekre magyar nyelven!
A feladat megoldásához használhatsz szótárt.*

„Pa le truposko uzhipe”

Te boldas baro gindo pe amare truposko uzhipe! Kodi si majfeder, te ande sako dyes najuvas, vaj mishto thovas amen. Kadi shaj keras vi atunchi, te ando amaro kher naj thovipeski soba. Kaj sako kher si thovipesko charo, kodi phenav le familijange, te aven le duj chare! Le cinenge te avel kaver thovipesko charo, le bare, nichí mursh, nichí zhulya nashtig hasnisaren. Kon butyi keren ande fabrika, kodol majbaxtalej, ke ande fabrika, ando butyako than si kaj te najon le butyara.

Amare vast sakajtyivar thovas tele mishto, sagda trubul angla o xape. Pala budara sagda trubul te thovas amare vast, mishto, sapujasa tela shordo paji. Te ando kher naj zidongi xajing, atunchi mangas varikas, te shorel anda jekh vaso o paji pe amare vast. Pala najipe amaro trupo khosas shukeste. La sama pe kodi, ande familija sakonenge te avel koslo! Ande jekhavreske koslipesko dikhlo te hasnisaras naj slobodo! Zurales trubul te las sama vi pe mujesko uzhipe! Ande familija sakone manushes te avel dandengi vursa, haj dandengo kremo! Kodi-j e kris, pala sako xape trubulas te thovas le danda. De ande ekh dyes dujvar trubul te thovas amare danda. Jekhvar detehara, kana opre ushtyas, haj jekhvar ratyine, kana tele pashjuvas. Kade grizhinas amaro trupo, haj kade avla amen lasho, baxtalo trajo. La sama vi pe gadengo uzhipe! Le telune gada butvar trubul te paruvas, haj thovas len avri. Vi amare oprune gada sa uzhe te aven! Le bigrizhime manushes nasul sung si. Le manusha grecasa sungan. Ande familija sakone manushes te avel pimaski kuchi, anda savi feri voj pel. Zurales nasul kodo siklyipe, kana e intrego familija anda jekh pohari pel. Vi amare vasura te grizhisaras! Pala sako xape te thovas len tele, ande tate pajeste pala kodi xalavas len ande shudre pajeste. Amare vasura, tejara po kasavo than inkas, kaj praho, e mach te na resel lende! Vi amaro kher te avel uzho! Te putras avri e felyastra, muk te avel andre lasho ajero! Te amaro kher sagda uzhoj, akarkon, akarkana shaj avel amende. „O uzhipe dopash sastyipe si.”- phenel o pheniporo.

A szöveg magyarul:

„A tisztálkodásról”

Fordítsunk nagy gondot testiünk tisztaságára! Az a legjobb, ha minden nap fürdünk, vagy jój megmossunk magunkat. Ezt akkor is megtehetjük, ha nincs a házunkban fürdőszoba. Minden háznál van mosdó tál, azt mondom, hogy a családoknak legyen 2 laborja. A kicsiknek legyen másik laboruk, a nagyok, sem a férfiak, sem a nők nem használhatják. Akik gyárban dolgoznak, azok szerencsésebbek, mert a gyárban, a munkahelyen van, ahol lefürödjenek a dolgozók. A kezeinket mindig jól mossuk meg, mindig meg kell mosnunk étkezés előtt.

Toalett használata után is mindig jól mossunk kezet! Szappannal, folyó víz alatt. Ha a házban nincs csap/mosdó, akkor kérjünk meg valakit, hogy hogy öntsön egy tálból a kezeinkre vizet.

Fürdés után töröljük testünket szárazra. Figyeljünk arra, hogy a családban mindenkinek legyen törölközője! Egymás törölközőjét nem szabad használni! Nagyon figyelniük kell a szánk tisztaságára is! A családban minden embernek legyen fogkefeje és fogkréme! Az a szabály, hogy mindn étkezés után meg kell mosnunk fogainkat. De egy nap kétszer mossunk fogat. Egyszer reggel, mikor felébredünk, és egyszer este, mikor lefekszünk. Így ápoljuk testünket, és így lesz jó, boldog életünk. Ügyeljünk a ruhák tisztaságára is! Az alsónemüket sokszor kell cserélnünk és kimosnunk. A ruháink is mind tiszták legyenek! Az ápolatlan embernek rossz szaga van. Az emberek undorral szagolják. A családban minden embernek legyen ivópohara, amiből csak ő iszik. Nagyon rossz szokás, amikor az egész család egy pohárból iszik. Az edényeinket is ápoljuk! Minden étkezés után mossuk el őket, meleg víznél, majd öblítsük őket hideg víznél. Az edényeinket, tányérjainkat olyan helyen tartsuk, ahol por, légy nem érhet hozzájuk. A házunk is legyen tiszta! Nyissuk ki az ablakot, hogy jöjjön be jó levegő! Ha a házunk mindig tiszta, akárki, akármikor bejöhet hozzánk. „ A tisztaság fél egészség” - mondja a közmondás.

1. Hogyan tisztálkodjanak azok, akiknél nincs fürdőszoba?(3)

Használjanak lavort, mégpedig legyen egy a gyerekeknek, és egy a felnőtteknek külön.

2. Hányszor kell fogat mosnunk?(2)

Szabály szerint minden étkezés után fogat kellene mosnunk, de napjában legalább kétszer, reggel, ébredés után, és este, lefekvés előtt.

3. Milyenek az ápolatlan emberek?(1)

Kellemetlen szaguk, akiket az emberek undorral szagolnak.

4. Hogyan mosogassunk?(3)

Minden étkezést követően, meleg vízben, majd öblítsünk hideg vízben.

5. Mit mond a közmondás?(1)

„ A tisztaság fél egészség.”

III. „Igaz- hamis”(5)

Olvasd el a szöveget,, majd írd az állítások után, hogy igaz vagy hamis az a mondat, a történetben olvasottak alapján!

„, Palpale phirdo gazho”

Ando gav, pe jivendeske ratya kethane avile le manusha, te vorbin, te gilyaben, te khelen. Jekh romanyi shej sas ando gav, kas akharde le gazhende, ke shukares zhanglas te gilyabel. Jekh terno gazho kamelas la sha, de le gazheski familija chi losshajlas kadalake. Le terne gazhes bida reslas palal. Opre mujaldyilas o vurdon, haj o gazho mulas. Jekh bersh nachilas. Pale akharde la sheja te gilyabel ando jekh kher. Shukares gilyadas e shej, haj las but thav. Kana gelas khere korkori, varikon kothe ushtyavel pasha late. E shej numa dikhel, kodo gazho sas, kon angla jekh bersh mulas. Chi phendine chi jekh vorba, numa zhan. Pe shejate sas jekh kretinca, ande kretincake posotya thava sas. E shej gindyisardas jekh, haj choral kothe phanglas le thavesko agor kaj le gazhesko zubuno. Zhi kothe geline, kaj beshlas e shej. Kothe apol o mulo gazho bivortakos boldas pes, haj gelas-tar karing e murmunci. E shej dikhlas le gazhes, zhikaj dikhadyolas. O thav nacholas lokhes, apol nachipe tordyilas. E shej andre gelas ando kher, haj phendas kodi, so pecisajlas lasa. Kana dyese avilas, arakhline le thavesko agor, haj geline pala thaveski vurma. Vi phendine le gazheska familijake. Avri resline kaj e murmunci, kaj sas le mule gazhesko than. Akanak aba sakon zhangle, hoj e shej chachi vorba phendas, ke o thav zhi kothe ingerdas len. Le gazheski dej manglas la shejatar, te rudyij anda shavesko dyi, te hodini pes ando pesko murmunto! Te na xojajvel e shej, sostar chi kamle, hoj o gazho lel la romana sheja. E shej, haj laki familija rudyisarde, pala kodi o mulo gazho chi avilas palpale.

A történet magyar nyelven:

„, Visszajáró fiú”

A faluban téli estéken összejöttek az emberek, beszélgetni, énekelni, táncolni. Volt egy cigány lány a faluban, akit meghívtak a magyarokhoz, mert szépen tudott énekelni. Egy fiatal magyar fiú szerette a lányt, de a fiú családja nem örült ennek. A fiatal fiút végül szerencsétlenség érte. Felborult a szekér/kocsi és a fiú meghalt. Eltelt egy év. Ismét elhívták a lányt egy házba énekelni. Szépen énekelt a lány, ezért sok fonalat/cérnát kapott. Amikor egyedül ment hazafelé, valaki odalépett mellé. A lány csak nézi, az a fiú volt, aki egy évvel azelőtt meghalt. Nem szóltak egy szót sem, csak mennek. A lányon volt egy kötény, a kötény zsebében sok fonal volt. A lány gondolt egyet és titokban odakötötte a fonal végét a fiú kabátjához. Odáig mentek, ahol a lány lakott. Ott aztán a halott fiú szó nélkül megfordult, és a temető felé ment. A lány nézte a fiút, amíg látszott. A fonal lassan elfogyott, és a lány bement a házba, ahol elmondta, mi történt vele. Amikor nappal lett, megtalálták a fonal végét, és mentek a fonal után. Elmondták a fiú családjának is. Kértek a temetőbe, a halott fiú helyéhez. Most már mindenki tudta, hogy a lány igazat mondott, mert a fonal egészen odáig vitte őket. A fiú anyja azt kérte a lánytól, hogy imádkozzon a fiú lelkéért, hogy pihenjen a sírjában. Ne haragudjon a lány, amiért nem akart cigány lányt feleségül venni a fiú. A lány, és a családja imádkoztak, aztán a halott fiú nem jött vissza.

1. A cigány lányt a magyarok azért hívták a házaikhoz, mert nagyon szépen tudott énekelni.- igaz
2. A lány az éneklésért pénzt és ételt kapott a magyaroktól.- hamis
3. A fiú, aki a lányt szerette, más országba ment autóval.- hamis
4. A fiú, miután hazakísérte a lányt, a temetőbe ment.- igaz
5. A fiú anyja bocsánatot kért a cigány lánytól.- igaz

IV. Levélírás(25)

Írj levelet volt középiskolai tanárodnak/tanárnődnek az Új Év alkalmából!

Leveledben:

- leírod jó kívánságaidat az új évre
- megköszönöd veled való törődését
- beszámolsz a főiskolai életről, eddigi vizsgáid eredményeiről
- említést teszel néhány volt osztálytársadról.

(60-80 szót tartalmazzon leveled)

A levél magyar nyelven:

Kedves Tanár Nő!

Kívánok az Új Évre egészséget, boldogságot, sok örömet! Remélem, Tanár Nő és a családja is jól vannak, békésen teltek az ünnepek! Boldog Új Évet kívánok az egész családnak!

Köszönöm Tanár Nőnek, hogy annyit tanított engem, figyelt rám a gimnáziumban. Köszönöm a sok szeretet is, amit Tanár Nőtől kaptam. Sokat tanultam Öntől. Nyíregyházán, a főiskolán jól érzem magam. Szép a kollégium, az iskola, kedvesek a tanárok és a diákok is. Nagyon sokat kell tanulni, mert sok vizsgám van. Már 3 vizsgát megcsináltam, azok jók lettek. Még most lesz egy nehéz vizsgám. Nagyon sokat készülök rá. Itt tanul még Andi és Laci is a régi osztályomból, ők is jól vannak. Timi a Plázában dolgozik, mert nem vették fel az egyetemre, de most megpróbálja még egyszer. Viki Angliába utazott, ott dolgozik egy étteremben, és angolul tanul. A többiekről nem tudok.

Most nem írok többet, mert előadásra kell mennem. Ha minden vizsgám megcsinálom, írok Tanár Nőnek. Addig is kívánok jó egészséget, és jó munkát!

Tanulója: Éva

Nyíregyháza, 2013. január 06.

A levél cigány nyelven:

Drago sityarica!

Dorosarav po Nyevo Bersh sastyipe, baxt haj but lossh! Dorosarav, hoj e sityarica haj vi tyiri familija mishto si, pachasa nachile le bare dyesa! Baxtalo Nyevo Bersh kivanij la intrego familijake!

Naisarav la sityaricake, hoj kattyi sityardas man, sama las pe mande ande mashkarutnyi shkola. Naisarav vi le but kamipura, so la sityaricatar lom. But sityilom tutar. Pe Nyiregyhaza, pe oprunyi shkola mishto hatyarav man. Shukar si o kollegiumo, e shkola, dragij le sityara, haj vi le sityimaske terne manusha. Zurales but trubul te sityol, ke but egzamenura si man. Aba trin egzamenura kerdom, kodol lashe avle. Inke akanak avla man jekh pharo egzameno. Bares but getosarav man pe leste. Kathe sityol inke vi Andi haj Laci, anda muro dulmutano klasso, vi von mishto si. Timi ande Plaza butyarel, ke chi len opre po univerzitetu, de akanak zumavel inke jekhvar. Viki ande Anglia dromlas, kothe butyarel ando jekh restoranto, haj anglikanes sityol. Pala butzhene chi zhanav kanchi.

Akanak chi iskirij majbut, ke po angladelipe trubuj te zhav. Te mure sa egzamenura kero, iskirisaro la sityaricake. Zhi kodo kivanij lasho sastyipe, haj lashi butyi!

Tyiri sityimaski raklyi: Éva

Nyiregyhaza, dujmijji haj deshutrin, januari, shovto dyes.